

Předností Plzně před Prahou byl osobní kontakt přednášejících a studentů

Profesor Jiří Kožený je se Západočeskou univerzitou v Plzni a její předchůdkyní, Vysokou školou strojní a elektrotechnickou, spjatý takřka celý dospělý život. Rodák z Pardubic po studiích v Plzni zakotvil natrvalo a zůstal dodnes věrný i své alma mater. Působí na katedře elektroenergetiky a ekologie Fakulty elektrotechnické.

Na ještě mladou VŠSE jste nastoupil v akademickém roce 1952/1953. Jak jste se do Plzně dostal?
 Studoval jsem vyšší průmyslovou školu v Praze na Příkopech. Když jsem tehdy v roce 1948 končil, přidělovaly se takzvané umístěnky (s cílem rovnoměrně rozmístit pracovní sílu určovaly čerstvým absolventům, kde mají pracovat, přičemž šlo hlavně o pohraničí, pozn. red.). Zároveň jsem ale chtěl jít na vysokou školu. Umístěnku jsem tedy nepodepsal a dostal jsem se z tohoto důvodu do sporu s ředitelem školy. Podle umístěnky jsem si mohl vybrat mezi třemi místy – jedno bylo těžké strojírenství v Plzni, druhé elektrárenský svaz ve východních Čechách a třetí něco podobného. V jednom podniku mi sdělili, že když mám umístěnku, musím nastoupit, ale ve dvou se divili, proč bych ji podepisoval, když chci studovat. Dal jsem si to dohromady tak, že nastupovat nemusím, a přihlásil se na ČVUT v Praze. Přijímací zkouška končila dotazem předsedy komise, zdali bych nepřijal místo ke studiu v Plzni, když tam byla otevřena vysoká škola. Mně to bylo jedno a řekl jsem, že Plzeň vezmu, jestli tam místo je, a protože jsem v Praze končil se zaměřením elektrické stroje, dostal jsem se v Plzni na elektroenergetiku. Absolvoval jsem v roce 1957.

Škola tehdy sídlila v dnešní právnické fakultě, což původně ani nebyla školní budova. Jak tam vypadala výuka?

Neučili jsme se jen tam, výuka byla rozdělena do mnoha dalších míst a k jejímu soustředění došlo až mnohem později. Přednášky se konaly na Doubravce, v Doudlevcích v sále restaurace naproti vstupu do Škodovky, byly

také na výstavišti, později i ve škole na Jiráskově náměstí i v bývalém gymnáziu v Husově ulici.

Takže trochu jako dnes, kdy se v centru Plzně jezdí za přednáškami do různých budov. Kde třeba byly koleje?

Jedna byla v klášteře ve Františkánské ulici, další v Perlovce, částečně byla i tam, kde je dnes menza v Kollárově ulici, a také v zámku v Malesicích. V Malesicích byly například jeden rok problémy s topením, které se sice rekonstruovalo, ale nestačilo se to do zimy. Takže se to řešilo tak, že v každém pokoji se skleněná tabule v horní části okna nahradila plechem pro komín a topilo se uhlím v kamínkách přímo v jednotlivých pokojích. Ústřední vytápění bylo zprovozněno až po zimě.

Podle toho popisu jste určitě v Malesicích byl i vy. Tam jsem bydlel tři roky.

A jak na VŠSE vypadalo studium?

Naši přednášející byli hlavně vynikající bývalí i současní pracovníci ze Škodovky, elektrikáři z Doudlevců na různých konstruktérských nebo výpočtářských pozicích.

Z pohledu studenta to bylo příjemné prostředí? Nebo to pro vás nebylo až tak důležité a chtěli jste se hlavně něco naučit?

Myslím, že tou úzkou vazbou na Škodovku a s ohledem na počet studentů, kterých tehdy bylo méně, byla atmosféra studia v Plzni určitě jiná než na tradičních školách v Praze, kde bylo studentů mnohonásobně víc. Kontakt

přednášejících a studentů tam nebyl tak osobní jako tady, což byla pro Plzeň přednost.

Co dalšího si z té doby vybavíte?

Pamatuji si třeba, že jsem právě dělal zkoušku z matematiky, když v Plzni probíhaly ony velké události kolem měnové reformy (protikomunistické nepokoje 1. června 1953, známé jako Plzeňské povstání, pozn. red.). Byl jsem zrovna na potítku a slyšel jsem, že se venku něco děje.

A jako studenti jste se do protestů nezapojovali?

Ne, na to nebyl čas, bylo zkouškové období.

Po studiu na VŠSE jste šel rovnou do zaměstnání?

Nastoupil jsem jako asistent na elektrofakultu na VŠSE. To všechno vlastně předznamenala taková příhoda. Já jsem se zúčastnil jako aktivní závodník v roce 1957 vysoškolských přeborů v lyžování v Krkonoších. Závodily trvaly asi pět dní a právě v té době se na škole přidělovala témata diplomových prací. Když jsem se vrátil, už jsem si nemohl příliš vybírat a zbylo na mě úplně neobvyklé téma Návrh elektrické kremační pece. Tím jsem se vlastně dostal k oboru elektrické teplo, u kterého jsem už zůstal.

Od té doby tedy pracujete na vysoké škole v Plzni.

Bylo tam jen několik přerušení – praxe v ocelárně ve Škodovce, další praxe v kovohutích Mníšek nebo Rokycany a krátkodobě v Ejpovicích, v klavovské Škodovce, ZEZ Praha, v Realistiku. Pobyt v praxi jsem bral jako nutnou součást pedagogické práce na vysoké škole.

Když v roce 1960 vznikly samostatné fakulty elektrotechnická a strojní, zavládla velká radost, jak se píše v kronikách?

To byl takový schod k lepšímu, protože přece jenom samostatnost fakult bylo i pro studenty něco mimořádného.

Dá se to přirovnat k roku 1991, kdy vznikla Západočeská univerzita?

Dalo by se to říct. Takové stupně se dají nalézt v celém vývoji školy.

Vy ten vývoj můžete porovnat takřka v celé jeho historii.

Co se týče technických oborů, byla vždy rozhodně pozitivní přítomnost závodů Škoda tady v Plzni. A vůbec způsob studia byl více vázán na praxi. Například témata diplomových prací se získávala z praxe, a to dávalo i obhajobě jinou váhu, protože tam byl přítomen konzultant – pracovník závodu, odkud téma přišlo, tedy odborník nejvíce znalý té zadané problematiky. Ta obtížnost nejen u nás, ale na technických oborech vůbec, byla vyšší. Pokud to byl návrh zařízení, vše se kreslilo, práce vyžadovala od studentů daleko více času, byla náročnější. Obhajoba, to byla forma rozpravy

k diplomové práci, ve které přicházely otázky od členů komise. Nebyly předem vydávány žádné otázky jako teď, natož, aby se tahaly. Takovouto formu zakončení studia já dnes považuji až za degradaci, protože student si tahá otázky z takových předmětů, ze kterých už během studia dělal zkoušku.

A co se naopak zlepšilo?

Studium je úplně jiné a má jednu nespornou výhodu v tom, že studenti mají otevřené dveře do zahraničí. Je jedno, jestli student vyjede do horších nebo lepších podmínek, vždy ho to poznamená a vrátí se jako jiný člověk, když tam stráví třeba tři, pět nebo i více měsíců. To je záležitost, která se s dřívějšími podmínkami nedá srovnat.

Takže doporučení studentům: Nasbírejte co nejvíce praxe a využívejte všechny možnosti, které máte.

Určitě. Ono se totiž ukazuje, že studenti jako by čekali, že za ně jejich výjezdy zařídí někdo jiný. Ale když student ví, co chce, a ví, proč studuje, má možnost se realizovat ve studiu tady i během nějakého programu, který mu nabízí pobyt v zahraničí. ●

prof. Ing. Jiří Kožený, CSc.

*1932 v Pardubicích

profesor katedry elektroenergetiky a ekologie Fakulty elektrotechnické, na ZČU (dříve VŠSE) působí od ukončení studií v roce 1957, předseda výkonného výboru Českého komitétu elektrického tepla, člen státních komisí pro obhajoby doktorských disertačních a diplomových prací